

FIRMA DE EXERCIȚIU NIVEL I, METODĂ DE SIMULARE A ACTIVITĂȚII FIRMELOR REALE

Nora Codruța Curta

Liceul Tehnologic „Al. Borza” Cluj-Napoca

Abstract: *LEVEL I TRAINING FIRM AS A METHOD OF SIMULATING REAL BUSINESS FIRMS. This paper presents a group of teachers' synthesis efforts to implement and test exercise firm level I as a method of simulating real business firms for high school students. We designed and described this method as a result of our experience in teaching economic disciplines and practical internships. In essence, the method is based on implementing the principle of "learning by doing" and simulated business environment in the classroom, enrolling in the new methodology of teaching and learning entrepreneurship.*

Keywords: *exercise firm, key competences, learning by doing, simulating real business firms.*

INTRODUCERE

Firma de exercițiu¹ nivel I este prezentată ca și concept pe pagina de web a Centralei Firmelor de Exercițiu din România – ROCT², sub diferite denumiri: birou de învățare, firmă de exercițiu nivel I, firmă de exercițiu „cutie de pantofi”. Pentru a facilita exprimarea și, respectiv, implementarea modelului firmei de exercițiu nivel I, așa cum l-am propus noi, am convenit să folosim denumirea de „mini-firmă de exercițiu”.

Pe aceeași pagină de web a ROCT, sunt prezentate sumar caracteristicile acestui tip de firmă de exercițiu (tabelul 1), precum și faptul că „se folosește la clasa a X-a, ca etapă premergătoare pentru simularea activității firmelor reale prin intermediul firmelor de exercițiu nivel II, respectiv nivel III”.

Pe pagina de web a ROCT nu se face nicio mențiune despre modul în care poate fi implementată metoda firmei de exercițiu nivel I.

¹ În această lucrare, pentru termenul „firmă de exercițiu” se folosesc abrevierile f.e. și F.E

² Sursa: www.roct.ro/firme-de-exercitiu/concept

Tabelul 1

Caracteristicile mini-firmei de exercițiu

• model închis, bazat pe un joc planificat; • fluxuri fictive de produse și bani; • nu există contacte sau relații cu exteriorul; • funcționează numai pe durata unui an școlar;	• situațiile de învățare sunt inițiate și adaptate de profesor; • activitatea are loc în sala de clasă; • se lucrează pe grupe de elevi.
---	--

Sursa: www.roct.ro/firme-de-exercitiu/concept

IMPLEMENTAREA CONCEPTULUI DE MINI-FIRMĂ DE EXERCİȚIU

Din experiența noastră, am constatat că trebuie respectate următoarele etape:

1. crearea mediului virtual pentru firmele de exercițiu (organizarea clasei în mini-firme de exercițiu);
2. funcționarea mini-firmelor de exercițiu;
3. evaluarea rezultatelor;
4. rotația posturilor.

Etapele 3 și 4 se pot repeta ori de câte ori este necesar pe parcursul anului școlar.

Prima etapă, care constă în *organizarea clasei în mini-firme de exercițiu*, este esențială pentru implementarea conceptului de firmă de exercițiu nivel I.

Mediul virtual de afaceri al clasei este autonom și funcționează în cadrul clasei de elevi. Cuprinde mai multe mini-firme de exercițiu, care își desfășoară activitatea în 4-5 domenii conexe, alese din domeniul de specializare al clasei. Scopul creării acestor mini-firme este acela de a le permite elevilor să utilizeze competențele dobândite la orele de specialitate, precum și competența digitală, de care ei dispun.

În modelul propus de noi, o mini-firmă de exercițiu este formată din patru departamente, și anume: achiziții, vânzări, contabilitate și resurse umane. Este recomandabil ca fiecare mini-firmă de exercițiu să fie formată dintr-un grup de patru elevi, repartizați câte unul pe fiecare dintre departamentele menționate anterior. O mini-firmă de exercițiu interacționează atât cu celelalte mini-firme de exercițiu din cadrul clasei, cât și cu profesorul. Reprezentarea schematică a mediului virtual de afaceri al clasei cuprinde patru mini-firme de exercițiu, A, B, C și D, a căror activitate este coordonată de profesor (vezi figura 1).

Din punctul de vedere al profesorului, organizarea clasei în mini-firme de exercițiu înseamnă, de fapt, organizarea pe grupe de lucru, fiecare grupă având în componența sa un număr (optim) de patru elevi. Pentru a face acest lucru, profesorul poate folosi mai multe metode, specifice gândirii critice, pe care le-am prezentat în auxiliarul curricular realizat de noi (Petrușel, Curta & Iftinca, 2014, p. 16-18), și anume:

- „unul stă, trei circulă”;
- „amestecarea”;
- „amestecați-vă/înghețați/formați perechi”;

- Metoda „pescărușilor și a delfinilor”;
- Metoda cartonașelor colorate.

Mediul virtual de afaceri al clasei

Interacțiuni între F.E.

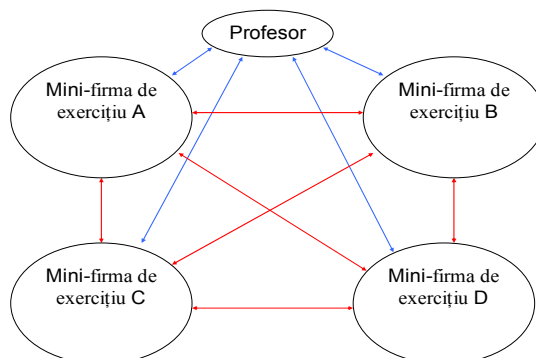

Figura 1. Reprezentarea schematică a mediului virtual de afaceri al clasei³

În *etapa a doua, funcționarea mini-firmelor de exercițiu* înseamnă realizarea interacțiunilor dintre acestea. Interacțiunile dintre două mini-firme de exercițiu A și B au la bază relația client – furnizor. Astfel, o primă serie de interacțiuni apare atunci când firma A este furnizor pentru firma B, iar aceasta joacă rolul de client pentru firma A. După aceea, rolurile se inversează, firma A devenind client pentru firma B, care este furnizor la rândul ei (vezi figura 2):

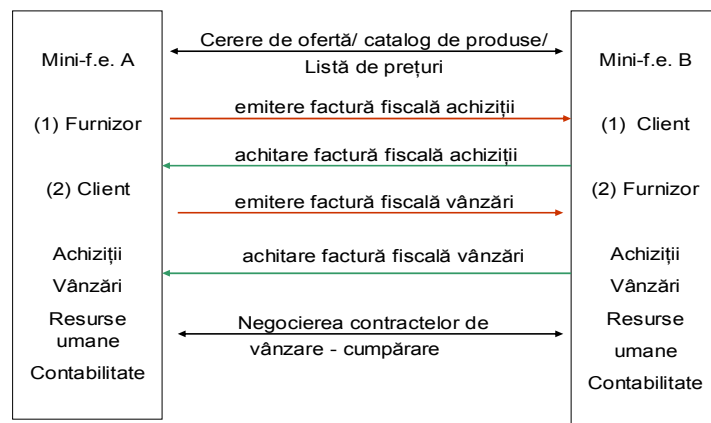

Figura 2. Schema interacțiunilor dintre două mini-firme de exercițiu A și B.

³ Desenele au fost concepute de subsemnata și tehnoredactate pe calculator de prof. Corina Anamaria Iftinca.

Pentru îndeplinirea sarcinilor de lucru primite de la profesor în cadrul situațiilor de învățare (propușe în auxiliarul curricular menționat anterior), elevii care ocupă cele patru posturi din cadrul mini-firmei de exercițiu interacționează între ei, așa cum este reprezentat în figura 3.

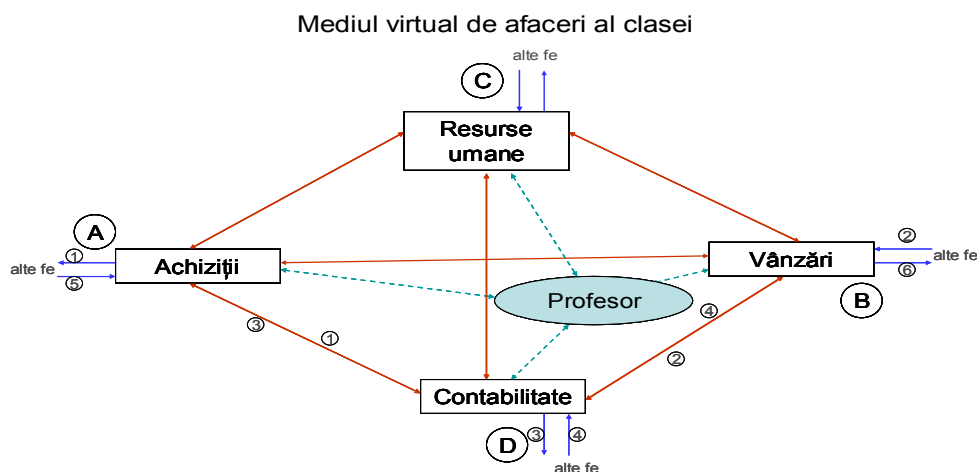

Figura 3. Schema interacțiunilor din cadrul mini-firmei de exercițiu.

Notatii:

(A) Achiziții:

- cereri de ofertă;
- negociere contracte achiziții;
- primire facturi de achiziții;
- întocmire note de recepție;
- fișe parteneri.

(B) Vânzări:

- ofertă de produse și servicii (comenzi);
- negociere contracte de vânzări;
- emitere facturi de vânzare;
- fișe parteneri(clienți).

(C) Resurse umane:

- contracte de muncă;
- fișe de pontaj;
- fișa postului;
- evidența angajaților.

(D) Contabilitate:

- înregistrare facturi;
- calcul salarii;
- achitare/încasare facturi;
- întocmire evidență contabilă;
- evidență furnizori;
- evidență clienți.

În auxiliarul curricular pe care l-am publicat pentru a veni în sprijinul profesorilor care vor să implementeze la clasă modelul firmei de exercițiu nivel I,

am descris departamentele care fac parte din structura organizatorică a mini-firmei de exercițiu, precizând activitățile care se efectuează în cadrul fiecărui departament și documentele care trebuie completate de elevi în cadrul activității mini-firmei de exercițiu. Totodată, am prezentat și organizarea procesuală a activității unei mini-firme de exercițiu (Petrușel et al., 2014, pag. 22-24).

Văzută din punctul de vedere al elevilor, evaluarea trebuie să ia în considerare următoarele aspecte:

- aplicarea cunoștințelor de specialitate;
- munca în echipă;
- munca individuală;
- asumarea răspunderii pentru sarcinile de lucru primite.

Evaluarea rezultatelor este cea *de-a treia etapă* în implementarea modelului firmei de exercițiu nivel I. Evaluarea trebuie să se facă înainte de rotația posturilor și să țină seama atât de punctul de vedere al elevilor, cât și de cel al profesorului.

Din punctul de vedere al profesorului, este importantă evaluarea deprinderilor formate la elevi și identificarea punctelor slabe din activitatea mini-firmei de exercițiu, pentru a le înlătura și a îmbunătăți activitatea acestora. Practic, evaluarea muncii elevilor a ținut seamă de următoarele criterii (Curta, Petrușel & Ifinca, 2014):

- corectitudinea completării documentelor primite pe parcursul desfășurării activității;
- răspunsurile date profesorului;
- implicarea în rezolvarea sarcinilor primite de la profesor.

Rotația posturilor (ultima etapă) are loc la anumite intervale de timp (stabilite de profesor) și constă în schimbarea locurilor de muncă în cadrul grupeii de lucru, respectiv al mini-firmei de exercițiu, pe parcursul anului școlar. Este recomandabil ca rotația să se efectueze cel puțin o dată, după primul semestru al anului școlar, pentru ca fiecare elev să ocupe, pe rând, toate cele patru posturi din cadrul mini-firmei de exercițiu.

Scopul rotației posturilor este multiplu și cuprinde următoarele elemente:

- înlăturarea monotoniei și a rutinei din cadrul mini-firmei de exercițiu;
- familiarizarea elevilor cu toate activitățile din cadrul mini-firmei de exercițiu;
- evaluarea rezultatelor obținute de elevi pe parcursul desfășurării activității în cadrul mini-firmei de exercițiu.

Pentru a completa simularea mediului virtual de afaceri al clasei și a închide modelul firmei de exercițiu nivel I, este important să se folosească *o aplicație informatică*. Aceasta simulează celelalte entități aflate în mediul extern al firmei, și anume: Registrul Comerțului, băncile, administrația financiară, alți furnizori și clienți.

Aplicația informatică le permite elevilor să-și îmbunătățească atât competențele de specialitate, cât și competența digitală, folosind calculatorul pentru realizarea activităților din cadrul mediului virtual de afaceri al clasei, respectiv din cadrul mini-firmei de exercițiu. În auxiliarul curricular de care am vorbit anterior, am indicat activitățile care pot fi realizate cu ajutorul aplicației informatice (Petrușel et al., 2014). Odată cu acest auxiliar curricular a fost concepută și o aplicație informatică (disponibilă la adresa bis.econ.ubbcluj.ro:8080/Activitati/frmLogin.aspx), dar poate fi utilizată și orice altă aplicație informatică ce simulează mediul extern al firmei, ca de exemplu SimVenture. Această aplicație are un loc bine definit în cadrul modelului firmei de exercițiu nivel I, așa cum se vede din figura 4.

Este important ca fiecare dintre mini-firmele de exercițiu să interacționeze la un moment dat cu aplicația informatică, sub supravegherea și coordonarea profesorului.

Pe de altă parte, fiecare elev trebuie să interacționeze cu aplicația informatică, iar profesorul are obligația să le ofere elevilor sprijinul său în utilizarea acesteia. Interacțiunile care au loc între elevii unei mini-firme de exercițiu, aplicația informatică și profesor sunt prezentate în figura 5.

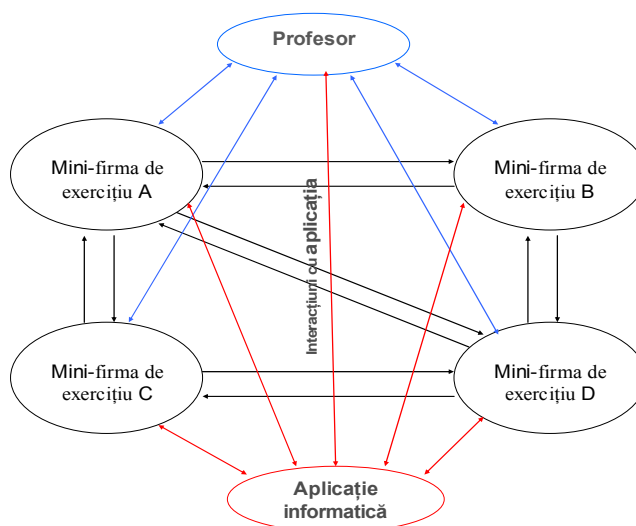

Figura 4. Locul aplicației informatice în cadrul mediului virtual de afaceri al clasei.

În egală măsură, am fost preocupați de simularea activității firmelor de turism. În acest scop, am utilizat un model de analiză strategică a mediului de afaceri al firmei, și anume modelul celor cinci forțe al lui Michael Porter, pe care l-am adaptat personal la domeniul turismului (Curta, Petrușel & Iftinca, 2015). Pe baza acestor două modele, am prezentat un model de simulare a mediului de afaceri pentru firmele de turism la clasa a X-a de liceu (Curta et al., 2015; a se vedea fig. 6).

Conform modelului propus de noi, mediul virtual de afaceri al clasei este format din mai multe mini-firme de exercițiu, care pot fi touroperatori, agenție de turism, hotel-restaurant și firmă de catering. Acestea interacționează între ele, dar interacționează și cu profesorul, respectiv cu aplicația informatică. Pe de altă parte, am descris structura organizatorică și procesuală a firmelor de turism, precizând documentele care trebuie completate și activitățile care au loc în cadrul acestora (Curta et al., 2015).

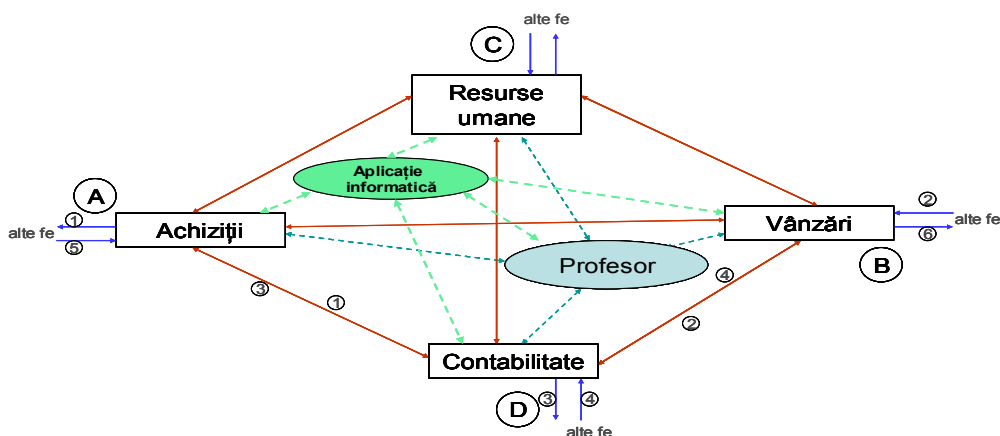

Figura 5. Locul aplicației informatice în cadrul mini-firmei de exercițiu.

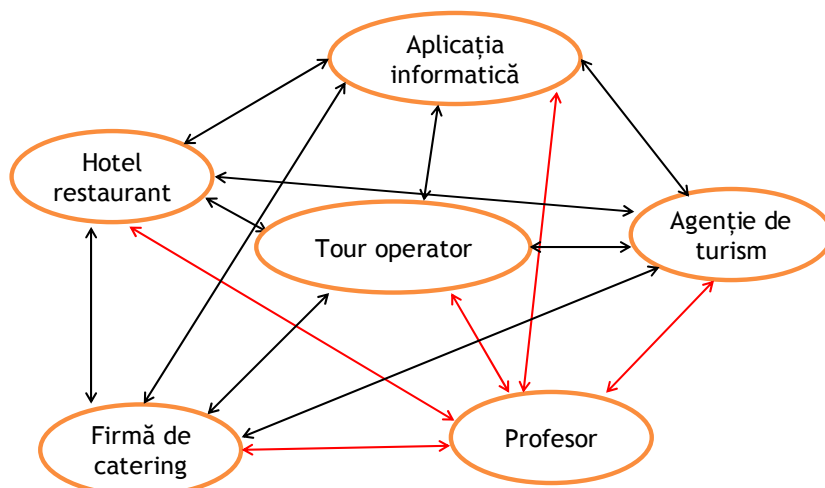

Figura 6. Reprezentarea schematică a modelului firmei de exercițiu nivel I pentru domeniul turismului.

REZULTATELE IMPLEMENTĂRII MODELULUI FIRMEI DE EXERCİȚIU NIVEL I

Modelul firmei de exercițiu nivel I l-am implementat în cele două școli în care am predat – Liceul Tehnologic „Alexandru Borza” Cluj-Napoca și Liceul Teoretic „Ana Ipătescu” Gherla –, pe parcursul a doi ani școlari consecutivi: 2012-2013 și 2013-2014.

Populația studiată a fost formată dintr-un număr de 98 elevi din clasa a X-a de la cele două unități școlare, clase cu profil economic, specializarea servicii. Aceștia au învățat cu ajutorul modelului propus de noi în cadrul orelor de educație antreprenorială și al stagiilor de pregătire practică comasată, prevăzute în trunchiul comun (T.C.), respectiv Curriculum în Dezvoltare Locală (C.D.L.). Structura populației școlare studiate este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2

Structura populației școlare participante la cercetare

	Anul școlar	
	2012-2013	2013-2014
Total elevi	45	53
Fete	15	27
Băieți	30	26

Pentru a investiga opinia elevilor în legătură cu acest model de simulare a activității firmelor reale și a cunoaște impactul acestuia asupra lor, am elaborat un chestionar de opinie. Acesta este disponibil on-line, pe site-ul www.isondaje.ro/sondaj/312755597. Rezultatele obținute în cadrul cercetării exploratorii efectuate au fost publicate într-o revistă de specialitate (Curta et al., 2014).

Elevii au apreciat faptul că și-au îmbunătățit cele mai multe dintre aspectele legate de învățare (vezi tabelul 3):

- nivelul cunoștințelor dobândite;
- comunicarea cu colegii, respectiv cu profesorul;
- utilizarea calculatorului;
- aplicarea practică a cunoștințelor de specialitate.

Aproape un sfert dintre elevii chestionați au afirmat că și-au îmbunătățit nivelul cunoștințelor dobândite în primul an școlar (10 elevi din totalul de 45), pentru ca în anul următor proporția lor să ajungă la aproape o treime (16 elevi din totalul de 53). O evoluție ascendentă s-a observat și în ceea ce privește comunicarea cu colegii, respectiv utilizarea calculatorului.

Tabelul 3

Îmbunătățirea aspectelor legate de învățare
prin intermediul modelului mini-firmei de exercițiu

Aspecte legate de învățare	Anul școlar	
	2012-2013 (N=45)	2013-2014 (N=53)
Nivelul cunoștințelor dobândite	10	15
Comunicarea cu colegii	12	16
Comunicarea cu profesorul	9	7
Utilizarea calculatorului	2	3
Aplicarea practică a cunoștințelor	12	12

Pe de altă parte, elevii au considerat că participarea la activitatea mini-firmei de exercițiu le-a fost utilă în mai multe privințe (vezi tabelul 4).

Tabelul 4

Utilitatea participării la activitatea mini-firmei de exercițiu

Aspect	Anul școlar	
	2012-2013 (N=45)	2013-2014 (N=53)
Studiul individual	2	4
Schimbul de opinii cu colegii	10	15
Lucrul în grup	14	14
Înțelegerea mediului de afaceri	19	20

Participarea la activitatea mini-firmei de exercițiu a fost utilă pentru efectuarea schimbului de opinii între elevi (frecvența relativă a elevilor care au apreciat acest aspect a crescut de la 0,233 în primul an la 0,283 în anul următor) și pentru studiul individual (am observat o creștere a frecvenței relative de la 0,04 în primul an la 0,08 în ultimul an).

Cariera viitoare a elevilor a fost influențată pozitiv în următoarele direcții (vezi tabelul 5):

- căutarea unui loc de muncă;
- aplicarea practică a noțiunilor de specialitate;
- comunicarea cu ceilalți;
- deschiderea de noi oportunități;
- încrederea în forțele proprii.

Tabelul 5

Efectele pozitive ale modelului mini-firmei de exercițiu
asupra carierei viitoare a elevilor

Efectul obținut	Anul școlar	
	2012-2013 (N=45)	2013-2014 (N=53)
Căutarea unui loc de muncă	9	9
Aplicarea practică a noțiunilor	10	13
Comunicarea cu ceilalți	10	11
Deschiderea unor noi oportunități	4	6
Încrederea în forțele proprii	12	14

Aproximativ un sfert dintre elevii chestionați au apreciat faptul că modelul mini-firmei de exercițiu îi va ajuta la aplicarea practică a noțiunilor de specialitate, la comunicarea cu ceilalți și la dobândirea încrederii în forțele proprii, așa cum se observă din tabelul anterior.

CONCLUZII

Demersul făcut pentru implementarea și testarea modelului firmei de exercițiu nivel I se înscrie în tendința generală de trecere de la metodologia tradițională la metodologia modernă de predare a educației antreprenoriale, fiind un răspuns posibil la întrebarea „Cum putem să predăm/învățăm antreprenoriatul?”.

Modelul propus se încadrează în categoria simulărilor comportamentale și a simulărilor pe calculator, în contextul schimbării de paradigmă, determinată de concentrarea asupra comportamentului antreprenorului, și nu asupra caracteristicilor personale ale acestuia.

Pe de altă parte, implementarea modelului firmei de exercițiu nivel I permite îmbunătățirea unora dintre competențele-cheie prevăzute în documentele oficiale europene, și anume:

- competența digitală;
- competențele sociale și civice;
- simțul inițiativei și al antreprenoriatului;
- competențele de bază în domeniul matematicii, științelor și tehnologiei.

Acestora li se adaugă competențele transversale, cum ar fi gândirea critică, creativitatea, rezolvarea de probleme, evaluarea riscului, luarea deciziilor, managementul constructiv al emoțiilor etc.

BIBLIOGRAFIE

- Curta, N. C., Petrușel, R., & Iftinca, C. A. (2014). Implementing and Testing Level I extension of Training Firm, *Studia Universitatis "Babeș-Bolyai", Psihologia-Pedagogia*, 2, 41-61, disponibilă la adresa studia.ubbcluj.ro/download/pdf/885.pdf
- Curta, N. C., Petrușel, R., & Iftinca, C. A. (2015). Business simulation of tourism companies using the level I exercise firm model, *Quaestus Multidisciplinary Research Journal*, 7, 65-74, disponibil la adresa www.quaestus.ro/en/wp-content/uploads/2012/02/curta.nora.pdf
- Petrușel, R., Curta, N. C., & Iftinca, C. A. (2014). *Firma de exercițiu nivel I – Auxiliar curricular pentru clasa a X-a*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.